

Opetus- ja Kulttuuriministeriö
9.6.2016 toimitettu sähköpostilla
Sari Virta, ylitarkastaja, Opetus- ja kulttuuriministeriö
Minna Paananen, pääsihteeri, valtion liikuntaneuvosto

SUOMEN PARTIOLAISET kirjallinen kuuleminen/OKM:n harrastamisen hintatyöryhmä (OKM/54/040/2015)

Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry kiittää mahdollisuudesta lausua pyydettyyn lausuntoon ja toteaa sen osalta seuraavaa:

1. Oletteko toiminnassanne tehneet havaintoja liikuntaharrastamisen kustannusten noususta? Millaisia havaintoja olette tehneet?

Suomen Partiolaisten kesän 2016 Roihu-suurleirille oli osallistujilla mahdollisuus hakea stipendiä leirimaksuun. Leirin osallistujamäärä on 17 000 henkeä ja Roihulle haki 1300 henkeä stipendiä, joista lähes 1000 hengelle myönnettiin. Myönnetyt stipendit olivat joko koko leirimaksun kattavia tai osastipendejä. Suurin osa näistä stipendeistä meni tulodesiilin yksi ja kaksi kotitalouksiin ja niistä tuli myös suurin osa hakemuksista. Partion näkökulmasta Roihu-suurleirin stipendihakemukset osoittivat sen, että erilaisille stipendijärjestelmille on tarve.

Partiossa olevien lasten ja heidän perheidensä tuloista ei ole virallisia tietoja. Partiopiirit ovat kuitenkin havainneet, että esimerkiksi sellaisilla asuinalueilla, joilla yhteiskunnallinen aktiivisuus on heikkoa, on myös vähemmän partiota harrastavia lapsia. Tämän vuoksi esimerkiksi Pääkaupunkiseudun Partiolaiset aloittaa syksyllä 2016 asuinalueuuden Mellunkylässä.

Partio on Yhteisvastuukeräyksen kotimainen kohde vuonna 2016, keräyksen tuotoilla tehdään toimintaa, jonka tavoitteena on syrjäytymisen ehkäisy harrastamisen kynnystä madaltamalla. Osana projektia partion piirijärjestöt ovat tehneet tarvekartoituksia joissa on mm. kysytty paikallistason toimijoilta lippukunnissa kokemuksia vähävaraisten perheiden harrastamismahdollisuuksista. Eri alueilla huoli esimerkiksi syrjäkylissä asuvien lasten harrastusmahdollisuuksista oli suuri. Lippukuntatasolla vähävaraisista perheistä tulevien lasten osallistumismahdollisuuksista oli pohdittu paljon. Haastavaksi koettiin se, miten viestiä erilaisten retki- ja osallistumismaksujen vapautuksista tai tuista neutraalisti leimaamatta perheitä.

Enemmän kaivataan myös tietoa, mistä voisi hakea lisätukea vähävaraisten perheitten partioharrastuksen mahdollistamiseksi. Kunnan sosiaalitoimi ja seurakunnan diakoniatyö ovat olleet näissä talkoissa mukana, mutta tiedon puutetta ilmenee tässäkin. Tuen antaminen tasa-arvoisesti on myös haaste. Pitäisi olla selkeät kriteerit ja käytännöt. Avun tarvitsemisen tunnistaminen ja tarjoaminen yleisesti koetaan todella vaikeaksi käytännössä. Lippukunnissa lainataan retki- ja leirivarusteita lippukunnan omistamista varusteista tai johtajilta tai toisilta jäseniltä. Muutamissa lippukunnissa vaihdetaan, ostetaan ja myydään partiovaatteita ja -varusteita ainakin kerran vuodessa ennen kevätparaatia perheitten suurella arvostuksella.

Huomiona tarvekartoituksissa oli myös se, että vanhempien into kannustaa lapsiaan partioon on viime vuosina vain vähentynyt. Lapsen harrastamista kodin ulkopuolella ei pidetä erityisen tavoiteltavana. Arjen muut ongelmat vievät perheessä ehkä pääosaa.

- 2. Oletteko tuottaneet dokumentoitua tutkimustietoa, selvityksiä tai raportteja, joista kävisi ilmi, että harrastamisen kustannukset olisivat nousseet? Voitte listata tutkimukset oheen. Jos tutkimus löytyy internetistä, toivomme että liitätte vastaukseenne linkin.**

Suomen Partiolaisilla ei ole tähän dokumentoitua tutkimustietoa.

- 3. Mitä yhteiskunnallisia vaikutuksia näette harrastamisen kohonneilla kustannuksilla olevan lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin Suomessa?**

Partio kasvattaa lapsia itsensä ja muiden johtajuuteen, vastuunkantoon sekä itsenäiseen toimintaan. Partio toiminnasta erityisesti hyötyvät, mutta perheen sosio-ekonomisen tilanteen vuoksi harrastuksista ulkopuolelle jäävät, lapset ja nuoret tulisi saattaa heidän halutessaan huomattavasti nykyistä paremmin mukaan partio toimintaan tai muiden harrastusten pariin. Vähävaraiset perheet ovat muita useammin moniongelmaisia ja niihin kuuluvat lapset ja nuoret voivat olla syrjäytymisvaarassa. Harrastamattomuuteen linkittyy taloudellisten kysymysten lisäksi harrastamisen kulttuuri, tai sen puute. Vanhemmat jotka itse eivät harrasta eivät välttämättä hahmota harrastamisen merkitystä. Jos harrastaminen koetaan vieraaksi ja se vaatii perheen taloudelliseen tilanteeseen nähden suuria taloudellisia investointeja kasvaa kynnys harrastaa entistä korkeammaksi.

Partio on kaikille avoin ja edullinen harrastus. Partio liike on perustettu tuomaan erilaisista taustoista olevia lapsia ja nuoria yhteen ja tätä tehdään paitsi kaikkialla Suomessa myös 45 miljoonan ihmisen voimin ympäri maailmaa.

Harrastuksena partio on edullinen koska toiminnassamme on erittäin laaja määrä vapaaehtoisia. Partion vapaaehtoiset antavat vuosittain yli kolme miljoonaa tuntia aikaansa lasten ja nuorten partioharrastamisen mahdollistamiseksi. Partion vapaaehtoistyöhön vuosittain käytetty tuntimäärä vastaa yli 1800 kokopäivätoimisen nuorisotyöntekijän työpanosta. Yhteiskunnassamme tulee vapaaehtoistyön asemaa mm. tukemalla vapaaehtoistyössä hankitun osaamisen tunnustamista oppilaitoksissa ja työelämässä. Käytännössä NQF-tasojen käyttöönotto ja vapaaehtoistyön tunnustettu asema yhteiskunnallisena toimijana tukee saamaan vapaaehtoisia eri järjestöjen pariin.

- 4. Oletteko tehneet toimenpiteitä, jotka mahdollistavat perheiden laaja-alaisen osallistumisen myös liikuntaharrastuksiin?**

Partioon ovat tervetulleita kaikenlaiset lapset ja nuoret. Tämän vuoksi partio on aloittanut Yhteisvastuukeräyksen tuotoilla 100 tapaa – kampanjan, jonka puitteissa etsitään sata uutta tapaa tehdä partio toimintaa. Tavoitteena on madaltaa harrastamisen kynnystä ja tavoittaa niitä lapsia ja nuoria joilla ei vielä ole omaa harrastusta.

Toiminnan osana partiopiirit suunnittelevat parhaillaan vastatakseen erilaisiin alueellisiin tarpeisiin. Perhetyön merkitys uusien kohderyhmien tavoittamisessa on huomioitu, erityisesti maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten harrastamisen kannalta perheiden tavoittaminen on koettu tärkeäksi, samoin toimintaan halutaan tuoda aiempaa vahvemmin ns. Sisupartiolaisten, eli esim. Kehitys-, liikunta- tai aistivammaisten lasten ja nuorten vanhemmat.

Toiminnassa halutaan myös aiempaa paremmin huomioida harrastamisen taloudelliset esteet. Partion perustoimintaan osallistuminen on lähtökohtaisesti edullista, vuosittainen jäsenmaksu on 50 -60 euroa ja siitä on mahdollista hakea vapautusta. Tavoitteenamme on yhdenmukaistaa käytäntöjä stipendien ja jäsenmaksuvapautuksien myöntämiseen liittyen ja olemme hakeneet STM:ltä rahoitusta esimerkiksi lainattavien varusteiden hankintaan lippukuntiin.

Maahanmuuttajien parissa tehtävän työn lisääntyessä myös partion kotouttava rooli kasvaa. Olemme saaneet Folke Bernadotten säätiöltä yhdessä Sateenvarjo ry:n kanssa lisärahoitusta kotouttavan työn

tekemiseen, käytännössä toimijoittemme kouluttamiseen jotta osaisimme aiempaa kattavammin tavoittaa koko ikäryhmän ja toimia erilaisista taustoista tulevien lasten ja nuorten, sekä heidän perheittensä kanssa.

17 000 hengen Roihu-suurleirillä partiolaiset ovat myös huomioineet esteettömyyden leiriolosuhteissa. **Sisupartiolaisia** ovat partiolaiset, jotka tarvitsevat erityistä tukea partiossa vamman tai pitkäaikaissairaudesta tai muun ominaisuuden takia. Roihulla sisut leireilevät yhdessä muiden kanssa: osallistuvat samaan leiriohjelmaan kuin muutkin ja asuvat omien lippukuntiensa mukana leirilippukunnissa. Aikuiset sisut voivat halutessaan toimia pesteissä. Leirillä on panostettu esteettömyyteen ja esteettömyydellä, apuvälineillä ja avustajilla toteutetaan kaikille yhdenvertainen leirikokemus.

5. Miten ja kenen toimesta harrastamisen kohonneisiin kustannuksiin tulisi mielestänne vaikuttaa? Toimenpiteitä voi listata esim. seuraavia toimijoita koskien: seuratoiminta, kunnat, valtio (kaikki toimialat), muut yhteisöt.

Paikallistasolla iso haaste on toimintakentän sekavuus. Partiossa lippukuntien vapaaehtoisille voi olla haastavaa hahmottaa erilaisten stipendi- ja tukimahdollisuuksien kokonaisuutta. Olisi tärkeämpää tehdä laaja-alaista yhteistyötä kolmannen sektorin välillä yhteistyössä kuntien ja seurakuntien kanssa. Tuen kannalta olisi tärkeää, että sosiaalipalveluissa ja kouluissa osattaisiin ohjata järjestöjä erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten tunnistamisessa ja huomioimisessa. Samoin olisi hyvä, jos kouluissa ja esim. etsivän nuorisotyön parissa tunnistettaisiin ne järjestöt joiden toimintaan lasten on helppoa ja edullista osallistua.

Harrastustoimintaa lapsille ja nuorille tarjoavien järjestöjen tulisi nykyistä paremmin osata huomioida lasten erilaiset tarpeet. Harrastamisen aloittaminen tulisi olla mahdollista koko lapsuuden ja nuoruuden ajan. Harrastuksia tulisi voida myös kokeilla, esimerkiksi niin että missä vaiheessa vain vuotta lapsi voi maksutta osallistua kuukauden ajan toimintaan. Näin taloudellista sitoutumista tarvitse tehdä ennen kuin selviää nauttiiko lapsi harrastuksesta. Toiminnan tukemisessa tulisi myös huomioida se, että taloudellisten syiden rinnalla harrastamattomuutta aiheuttaa harrastamisen kulttuurin puutteen perheessä.

Koemme, että olisi yhteiskunnallisesti tärkeää, että valtakunnalliset järjestöt tekisivät enemmän yhteistyötä keskenään ja myös esimerkiksi OKM ja STM:n kanssa. Harrastuksissa tulisi myös huomioida, etteivät kaikki ole "kilpaharrastajia" vaan matalan kynnyksen harrastamista tulisi tukea aiempaa enemmän. Järjestöjen toimintakulttuuriin tarvitaan myös muutos siinä, etteivät järjestöt kilpaile toistensa kanssa; yksi lapsi saattaa harrastaa sekä jalkapalloa että partiota, eikä siitä tulisi kummankaan järjestön olla pahoillaan.

- Sellaisten toimijoiden jotka kokoavat koko ikäryhmän, kuten kirkko (rippikoulut) ja puolustusvoimat (kutsunnat) tulisi koota yhteen kaikki järjestötoimijat. Tavoitteena tulisi olla harrastustoiminnan esittelemisen kaikille lapsille ja nuorille
- Iltapäiväkerhotoiminta: Mahdollisuus hyödyntää järjestöyhteistyötä paikallisesti. Koulujen kerhotoiminta on tärkeää matalan kynnyksen harrastamiseen tutustumisen toimintaan. Tämä tekee harrastamisen tutummaksi. Koulu ratkaisevassa roolissa, koska tuntevat oppilaiden perhetaustat.

8. Muut huomiot

Partiossa koemme, että olisi tärkeää käydä laaja-alaista yhteiskunnallista keskustelua harrastamisesta ja harrastamattomuudesta. Passiivisuus kaikilla yhteiskuntaan osallistumisen tasoilla kasautuu ja usein linkittyy myös haastavaan sosio-ekonomiseen asemaan. Taloudellinen tuki harrastamiselle on tärkeää, mutta harrastamisen kalleus ei ole ainoa harrastamattomuuden syy.

- Järjestöt tarjoavat lapsille ja nuorille matalan kynnyksen harrastamistoimintaa. Harrastustoiminnan voi aloittaa minkä ikäisenä tahansa voi aloittaa / tulla takaisin.
- Osallistava toiminta, mielekästä lapsille
- Kokeilemismahdollisuus, ei heti tarvitsisi heti sitoutua harrastukseen

- Järjestöt eivät kilpaile keskenään, lapsilla on oltava oikeus harrastaa mahdollisimman monipuolisesti eri paikoissa